

PC World

1999. október

Microsoft Windows 98

magyar nyelvű változat

Szolgáltatási útmutató II.

Készítette: Móricz Attila

<http://www.moricznet.hu>

Előszó

Tovább folytatjuk a Windows 98 operációs rendszer adta lehetőségek bemutatását, amelyekhez további tippekkel szolgálunk. A célunk továbbra is az, hogy Önök a számítógépüket a lehető legjobban kihasználhassák, hogy azzal minél több feladatot elvégezhesse. Ha a programokat a megfelelő módon használják, akkor az örömet fog okozni, és nem bosszúságot. Ha az otthoni számítógépüket a család minden tagja tudja használni valamilyen feladat elvégzésére (*nem a játékra gondolok*), akkor az valóban megérte az árát.

A kisgyerekeknek tanulásra, játékra, nagyobbaknak már programozásra és programok megismerésére is használható a számítógép. A felnőttek az irodai vagy grafikai feladataikat végezhetik el, vagy információkat kereshetnek az interneten. Érdemes minél több számítógéppel elvégezhető feladatot kitalálni, mert a gyermekeink is meg fogják tanulni azokat, és később sokkal könnyebben átállhatnak más programok kezelésére. Ezért is érdemes az operációs rendszer adta lehetőségekkel élni, mert annak elsajátítása még egy gyermeknek sem nehéz.

Próbálja ki a leírt tippeket, és ha működik, akkor jegyezze meg, hogy arra is lehetősége van, és egyszer eljön az ideje, amikor használni is tudja az adott szolgáltatásokat. Ha viszont nem működik, akkor ne legyen rest, és írjon egy e-mailt a pcworldtippek@idg.hu címre. Ebben az esetben írja le, hogy milyen változatú (*nyelv, verzió*) az a program, amivel gondja van, és milyen lépéseket tett a megoldás érdekében. Így bizonyára segíteni tudunk Önnek, amivel esetleg régi problémáját oldjuk meg.

Tudja például, hogy mit kell tennie ahhoz, hogy a Word 97 a dátum beírásakor a hónap nevét ne javítsa át állandóan nagybetűsre? Nem? Akkor kérdezze meg, és mi válaszolunk. Azt tartsa mindig szem előtt, hogy nem ciki megkérdezni valamit, de ciki, ha azt nem tudjuk, amikor éppen szükséges lenne.

kelt.: Győr, 1999. október (és nem 1999. Október)

Móricz Attila
<http://www.moricznet.hu>

Tartalomjegyzék

Multimédia alapszolgáltatások	3
Kiegészítő multimédia szolgáltatások.....	10
Súgók és tankönyvek	12
Fájlkezelési feladatok	15
Fájltípusok kezelése.....	17
Törölt fájlok visszahozása	20
Egyedi biztonsági mentés	21

Ábrajegyzék

<u>1. ábra: A hangfájlok módosított helyi menüje</u>	<u>5</u>
<u>2. ábra: A CD-lemez és a lejátszás adatainak beírása</u>	<u>6</u>
<u>3. ábra: További részletek a hangfájlról</u>	<u>9</u>
<u>4. ábra: A hangfájl meghallgatásához nem kell külön lejátszó</u>	<u>9</u>
<u>5. ábra: Egy videofájl megtekintése ablakban.....</u>	<u>9</u>
<u>6. ábra: Hangfájl tömörítése beépített eljárással</u>	<u>11</u>
<u>7. ábra: A buboréksúgó a leggyorsabban elérhető segítség</u>	<u>12</u>
<u>8. ábra: A helyi súgó röviden és tömören informál bennünket</u>	<u>14</u>
<u>9. ábra: A rövid súgóban lépésről-lépésre haladjunk</u>	<u>14</u>
<u>10. ábra: Gyors elérés biztosítása a legfontosabb mappáinkhoz</u>	<u>16</u>

<http://www.moricznet.hu>

Multimédia alapszolgáltatások

Multimédia alatt értünk minden álló- és mozgóképpel valamint hanggal kapcsolatos műveletet. A Windows 98 kifejezetten az otthoni felhasználók számára nyújt sok ilyen szolgáltatást. Lássuk mit nyújt!

Hangfájlok lejátszása

Amennyiben van a számítógépünkben hangkártya, és ahhoz csatlakoztattunk hangszórókat (*esetleg aktív hangfalakat*), akkor hangfájlokat tudunk lejátszani. Ezekre mintákat a C:\Windows\Media mappánkban is találunk.

Tipp

Új hangkártya vásárlásakor általában jár a kártya mellé egy program is, amelynek első dolga, hogy a WAV-kiterjesztéshez társított menüpontokat törli, és csak a saját elérését teszi lehetővé. Pedig az esetek többségében egy-egy hangfájl lejátszásához nem feltétlenül van szükségünk egy nagy HIFI-toronyra. Ezen többféle módon is segíthetünk.

1. A kezelőprogram telepítése előtt indítsuk el a REGEDIT.EXE programot.
2. Nyissuk ki a HKEY_CLASSES_ROOT csoportot (*nyomjuk meg a jobbra nyílat a billentyűzeten*), és nyomjuk le a „<pont> W A V” billentyűket.
3. Ekkor rááll a „.WAV” tételre, ahol a jobb oldali ablaktáblán az **(Alapértelmezett)** névnél a soundrec karakterlánc olvasható.
4. Ha telepítjük a programot, akkor ezt a karakterláncot fogja a program felülírni a saját nevével. Ha itt visszaírjuk az eredeti értéket, akkor az eredeti helyi menüt kapjuk vissza.
5. Ha el akarjuk kerülni a beírásokat, vagy a program minden indulása után rendre visszaírja a saját nevét, akkor válasszuk ki a **Rendszerleíró adatbázis Exportálása...** parancsot, ahol alapértelmezésben a **Kijelölt ág** mentése történik meg.
6. Később már csak a mentett REG-kiterjesztésű fájlt kell lefuttatni, és a rend helyreáll.

Tipp

Mit tegyünk, hogy az előbbi esetről minden parancs elérhető legyen?

1. Indítsuk el a REGEDIT.EXE programot, és most a HKEY_CLASSES_ROOT csoportban a soundrec kulcsot (mappát) vagy a saját programunk által bejegyzett nevével azonos mappát jelenítsük meg, és nyissuk ki.
2. Nyissuk ki a shell mappához tartozó almappákat, és megjelennek az ismert menüpontok nevei. Az angol nyelvű címkékre állva megtalálható az **Alapértelmezett** karakterlánc alatt a magyar nyelvű parancs is.
3. Most mentjük el a HKEY_CLASSES_ROOT\SoundRec\shell ágat, és ugyanígy a saját programunknál lévő shell ágat is (Export).
4. Nyissuk meg a *Jegyzet*ombben a REG-kiterjesztésű fájlokat, és a két fájlból szerkesszünk egy harmadikat. Nézzük meg az egyik parancshoz tartozó sorokat.

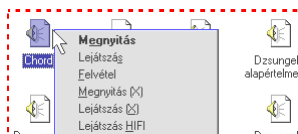
```
[HKEY_CLASSES_ROOT\<Saját_pr>\shell\play]
```

```
[HKEY_CLASSES_ROOT\<Saját_pr>\shell\play\command]
```

```
@="C:\\Program\\<Saját_pr>.exe %1"
```

5. Egyéni program esetén a SoundRec helyett annak a neve szerepel, és a play helyett esetleg open parancs. Másoljunk ki egy ilyen részt a programunkról készült REG-fájlból, és másoljuk át a vágólapon keresztül a SoundRec REG-fájljába.
6. Utána módosítsuk a play szót „Lejátszás HIFI”-re (ez lesz a *menüpont neve*), és a „[HKEY”... kezdetű sorokban a „<Saját_pr>” nevét „SoundRec”-re, mert akkor kerül be abba a csoportba.
7. Mentjük el a fájlt új néven, de REG-kiterjesztéssel.
8. Egy **Enter**-rel fűszüljük hozzá a regisztrációs adatbázishoz a saját fájlinkat.

9. Nyissuk meg egy WAV-fájl helyi menüjét, és nézzük meg, hogyan változott annak tartalma. Bekerült az új menüpont az általunk adott névvel, és ha kiválasztjuk, akkor az új programot fogja elindítani.

1. ábra: A hangfájlok módosított helyi menüje

Tipp

Mit tegyünk ahhoz, hogy a menüpont neve alá legyen húzva?

1. Indítsuk el a REGEDIT.EXE programot, és most a HKEY_CLASSES_ROOT csoportban a soundrec/shell kulcsot (*mappát*) jelenítsük meg, és nyissuk ki.
2. Ezután két helyen jelenhet meg a menüpont neve: (a.) Az „**(Alapértelmezett)**” karakterláncban megadva, vagy (b.) annak hiányában a kulcs (*mappa*) nevében.
3. Módosítsuk vagy adjuk meg az „**(Alapértelmezett)**” karakterláncban az új nevet, és az aláhúzandó betű elé tegyünk be egy „&” jelet. A hatása azonnal ellenőrizhető.

Zenei CD lejátszása

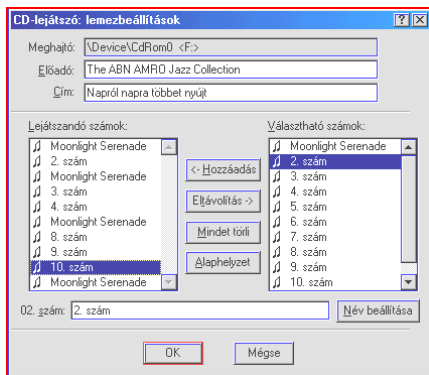
Ha valakinek van zenei CD-je, akkor ahhoz nem kell külön CD-lejátszó készülék, mert a számítógép CD-meghajtójával is le lehet játszani azokat. A **CD-lejátszó** programban tetszőlegesen megadhatjuk a lejátszási sorrendet vagy a lejátszás módját.

Tipp

Hogyan hallgathatunk meg egy zenei CD-t úgy, hogy a kedvenc számainkat többször játssza le a program, a kevésbé kedvelteket pedig egyszer sem?

1. Válasszuk ki a **Lemez / Lejátszandó számok...** parancsot vagy az eszköztár első gombját (*miután tettünk lemezt a meghajtóba*).

2. A megjelenő párbeszédablakban kattintsunk a **Mindent törli** gombra.
3. A **Választható számok** listájából válasszuk ki a lejátszandó számokat abban a sorrendben, ahogy nekünk tetszik. Amelyik tetszik, azt többször is kiválaszthatjuk (<- *Hozzáadás*).

2. ábra: A CD-lemez és a lejátszás adatainak beírása

4. Ezzel a módszerrel tetszőleges időtartamú lejátszást összeállíthatunk.
5. Beírhatjuk a lemez és a felvételek címeit is, akkor legközelebb is azokat olvashatjuk a **CD-lejátszó** ablakában.
6. A beírások a C:\Windows\cdplayer.ini fájlba kerülnek.

Hangfelvétel készítése

A **Hangrögzítő** program segítségével fájlba (wav) digitalizálhatunk hangokat. A hang érkezik a hangkártyához csatlakoztatott mikrofonból vagy vonali bementre csatlakoztatott rádióból vagy más eszközből, illetve a CD-lejátszóból. Sőt, akár az előbbieket összekeveréséből létrehozott hangzást is digitalizálhatjuk.

A hangforrást és annak hangerejét a **Hangerőszabályzó** ablakában választhatjuk ki. Annak megjelenítéséhez kattintsunk duplán a rendszertálcán lévő hangszóróikonra. Ha az nem látható, akkor a **Ve-zérlőpult / Multimédiánál** kérheti annak megjelenítését. Ha nem, akkor a hangkártyája nem támogatja ezt a szolgáltatást.

Tipp

Hogyan készítsünk egy percnél hosszabb felvételt mikrofonnal? Mint ismeretes a program csak egy percig rögzíti a felvételt, utána automatikusan leáll. A **Felvétel** gombon láthatjuk a *kijelölést*, így az a szóköz billentyűvel elindítható és le is állítható. Amikor a felvétel leáll, akkor ismét a szóköz billentyűt kell csak megnyomnunk, és folytatódhat a felvétel.

Ha attól félünk, hogy a felvétel pont a mondatunk közepén áll le, akkor akár minden mondat vagy kisebb gondolat végén leállíthatjuk a felvételt, majd ismét elindíthatjuk. Így bármilyen hosszú felvétel készíthető. Időnként azonban érdemes menteni!

Tipp

Hogyan készítsünk egy percnél hosszabb **zenei** felvételt? Itt már nem működik az előző módszer, mert a leállítás és az indítás között mi megállhatunk levegőt venni, de a zene nem áll meg.

1. Ilyenkor készítsünk egy olyan egyperces felvételt, amelynél minden hangforrást elnémítunk a **Hangerőszabályzón**.
2. Jó hangkártya esetén a felvétel teljesen tiszta csend lesz. Ez most másoljuk le (**Ctrl+C**; lásd a *Szerkesztés* menüben).
3. Most nyomjuk meg a **Ctrl+V** billentyűkombinációt, és ne is engedjük el egy ideig. Közben figyeljük, hogy a jobb oldali **Hossz** felirat alatti szám hogyan növekszik.
4. Ha elég hosszú már a fájlunk, akkor álljunk le vele, és mentsük el.
5. Most az *Intézőben* (vagy a *mappájában*) válasszuk ki az üres fájl tulajdonságait, és állítsuk át a jellemzőit **Csak olvashatóra**.
6. Mentsük el a fájlt, ami mindig fel fogja kínálni a **Mentés másként** párbeszédablakot, mert a csak olvasható fájl nem tudja felülírni.
7. Álljunk a felvétel elejére, állítsuk be a hangerőt, a hangforrást, és indítsuk el a felvételt. Ennek hossza maximum annyi lehet, amennyi a fájl hossza, amit mi állítottunk be a szükségesre.
8. A felvételünk végén válasszuk ki a **Szerkesztés / Törlés az aktuális pozíciótól** parancsot, és mentsük el a fájlt.
9. Az üres, csak olvasható fájlunknak adjunk olyan nevet, amiből kiderül, hogy az milyen hosszú felvétel készítésére alkalmas. Például: „Új 10 perc zene (22 kHz monó).wav”.

10. A mentésnél egyébként mindig először az eredeti PCM-formátumban mentsünk, és utána kísérletezzünk a tömörített formátumokkal. Ha azok valamelyike (*például a 24 kBit/s, 22,500 Hz, Monó, 3 kB/s*) jó minőségben képes visszaadni a zenénket, akkor mentsük el csak a fájlt abban a formátumban.
11. Ha tömörített zenei fájlt nyitunk meg, akkor annál is élhetünk a visszaalakítással, és a felvételünk ismét szerkeszthetővé válik. Ha a hangminősége megfelelő, akkor az eredeti PCM-fájl nem is kell megtartanunk, amivel jelentős helyet takaríthatunk meg a merevlemezünkön.

Hangfelvétel lejátszása

Láthattuk a hangfájlok helyi menüjében, hogy két lejátszó program is elérhető alapértelmezésben, de ha a hangkártyánkhoz kapott kezelőprogramot is telepítjük, akkor még több is. Mindegyiknek megvan a maga előnye, ezért mindegyiket arra használjuk, amire alkalmas.

Tipp

Hangkártya és hangszórók birtokában a Windows minden indulásakor és több más rendszereseménynél is hallhatunk hangokat. Érdeemes ezt a szolgáltatást minél jobban kihasználni, mert a hangok útján is információhoz juthatunk, nem csak mindig a látvány a fontos.

A rendszerhangokat ismerve akár monitor nélkül is működtethetünk számítógépet, ha az csak bizonyos kiszolgálói feladatokat lát el. Ehhez viszont tudnunk kell, hogy a vakon elindított programok valóban úgy futnak-e, ahogyan azt mi elképzeljük. Ezért fontos ismereni a menük legördülésének, a párbeszédablakok megnyílásának hangját, mert akkor vakon is nyomon tudjuk követni a rendszer működését.

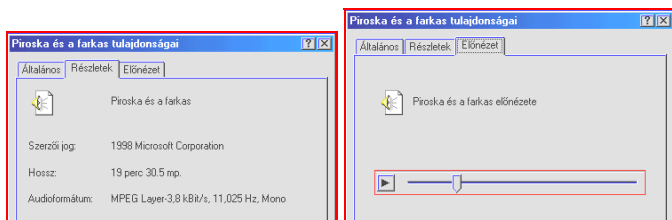
Videofájlok lejátszása

Ha videoszerkesztő programmal valaki elkészített egy videófájlt, akkor azt lejátszhatjuk a számítógépünkön. Kaphatók már videó-CD-k is, amelyeken közel egyórás filmek találhatók digitalizált formában. A Windows 98 CD-ROM is tartalmaz több MPEG- és AVI-videófájlt, amelyeken kipróbálhatjuk az említett szolgáltatásokat.

Tipp

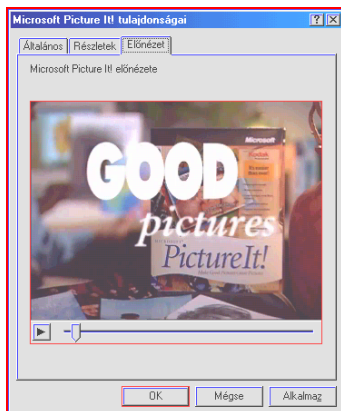
Hogyan nézzünk meg egy videófajlt, hogyan hallgassunk meg egy hangfajlt, ha nem akarunk hozzávaló programot elindítani?

- * Kattintsunk a jobb gombbal egy WAV- vagy AVI-fájltra, és válasszuk ki a **Tulajdonságokat**.
- * Itt a szokásos **Általános** lap mellett találunk még két lapot (*Részletek*, *Előnézet*), ahol további információkat találunk.

3. ábra: További részletek a hangfájlról

4. ábra: A hangfájl meghallgatásához nem kell külön lejátszó

5. ábra: Egy videófájl megtekintése ablakban

Kiegészítő multimédia szolgáltatások

DVD-lejátszó

Amennyiben van DVD-meghajtónk, úgy nemcsak a CD-lemezek tartalmát nézhetjük meg, hanem a DVD-lemezekét is. Ezeket tárolhatunk több gigabájtnyi adatot, de többségében jelenleg még a videofilmek tárolására használják, így azok kaphatók a boltokban.

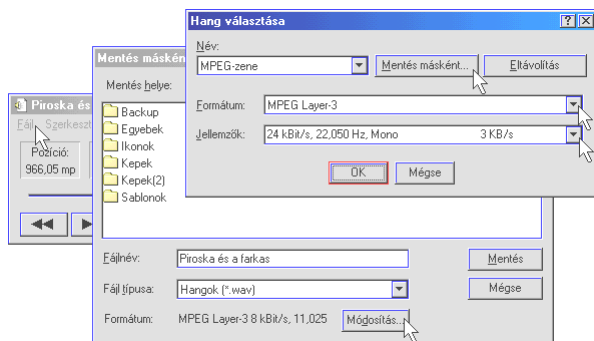
Hang- és videotömörítési eljárások

A **Vezérlőpult / Multimédia** beállítás **Eszközök** lapján látjuk felsorolva azokat a tömörítési eljárásokat, amelyeket az arra alkalmas kezelőprogramok használhatnak. A Windows 98-ban a **Hangrögzítő** program alkalmas például arra, hogy hagyományos WAV-fájlokat tömörítve tároljon, amelyhez a hivatkozott tömörítési eljárások egyikét használja fel.

Tipp

Ha megnézzük egy-egy felvétel méretét, akkor láthatjuk, hogy az a felvétel minőségével arányosan több megabájtot is kitehet. Hogyan érhetjük el, hogy egy 20 perces hangfelvételt (*alacsony minőségű beszéd*) elküldhessünk floppylemezen, aminek a mérete 10 MB fölötti?

1. Nyissuk meg azt a mappát, ahol a felvételt tárolni fogjuk.
2. Itt kattintsunk a jobb gombbal, és hozzunk létre egy **Új / Hanghul-lám hang** fájlt.
3. Készítsük el egy arra alkalmas programmal a hangfelvételt. Ha csak a **Hangrögzítő** program áll a rendelkezésünkre, akkor ké-szüljünk fel arra, hogy a felvétel percenként leáll, de a felvétel végén állva az mindig újraindítható és folytatható.
4. Válasszuk ki a fájl helyi menüjéből a **Felvétel** parancsot. Ha az nem áll rendelkezésre, akkor a **Start** menüből indítsuk el a **Hang-rögzítő** programot.
5. Készítsük el a felvételt, majd mentjük el. Azonban a **Mentés** ablak-ban lent láthatjuk kiírva a formátumot is, és mellette egy **Mó-dosítás** gombot. Erre kattintsunk rá.

6. ábra: Hangfájl tömörítése beépített eljárással

7. Itt találunk egy újdonságot a Windows 95-höz képest, hogy a **Formátum** listában megjelenik egy új elem, az **MPEG Layer 3**, aminek segítségével a fájlunkat összetömöríthetjük.
8. Válasszunk a lista alsó részéről egy olyan formátumot, amely a szöveget még érthető formában eltárolja, például a „**8 kBit/s, 11,025 Hz, Monó**” formátum beszédre még jó, és másodpercenként csak 1 kB-ot foglal.
9. Ebből és a floppylemez méretéből kiszámítható, hogy 1423,5 kB helyre 23 perc 43 másodpercnyi (=1423,5 mp) üzenet fér el.
10. Külön Shareware programmal még azt is elérhetjük, hogy a fájl lejátszása kicsit gyorsabb legyen, így annak mérete 10%-kal csökkenthető, és csak kicsit változik meg a hangszíne.

Korlátozások: A fájl Windows 95-ben nem játszható le, mert ott a nevezett tömörítési eljárás alapértelmezésben nem áll rendelkezésre. A felvétel ebben a formájában nem folytatható, de a **Fájl / Tulajdonságok**nál visszakonvertálható az eredeti PCM-formátumra, majd a szerkesztés után ismét visszaalakítható MPEG-kódolásúra.

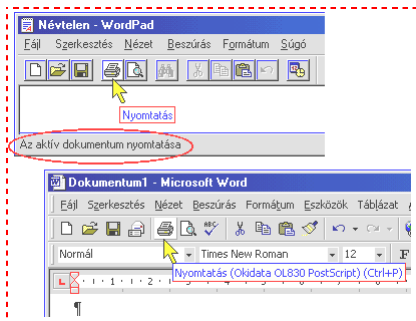
Súgók és tankönyvek

A programokkal való ismerkedés többféle módon történhet. A választásunkat általában jelentősen befolyásolja az a tény, hogy nincs elég időnk arra, hogy elolvassunk egy programismertető könyvet, vagy elmenjünk egy gyorsított tanfolyamra. Ezért sokan csak úgy nekiugranak a programok használatának, és megérzéseik alapján, illetve minimális programismeret birtokában használják azokat.

Ennek egyértelmű következménye, hogy a program szolgáltatásait nem lehet teljes hatásfokkal kihasználni, az nem az igényeink szerint fog működni, hanem egészen máshogy. Így azt azon a szinten fogjuk működtetni, mintha a program előző vagy azt megelőző változatával dolgoznánk. Ha viszont ezt a helyzetet mint tényt könyveljük el, akkor lássuk, hogyan segíthetnénk az ilyen felhasználókon.

Indítsuk el a **Start** menüből a **WordPad** programot, amelyen jól megfigyelhetők azok a segítségek, amelyek más programokban is többé-kevésbé elérhetők.

1. lépés: Mutassunk rá a programban az eszköztár egyes gombjaira, és várjunk egy-két másodpercet, majd megjelenik egy kis felirat.

7. ábra: A buboréksúgó a leggyorsabban elérhető segítség

Az ábrán is látható, hogy a **WordPad** programban a megjelenő buboréksúgó (kis felirat) a funkció nevét írja ki. Vele egy időben viszont megjelenik az állapotsorban (lent az ablak alján lévő sávon) a parancs

egészmondatos magyarázata. Lépegezzünk végig egyesével a gombokon, és nézzük meg, hogy melyiknek mi a neve, és mire szolgál.

2. lépés: Válasszuk ki a **Fájl** menüt az **Alt+F**-fel, mire az legördül, és azonnal kijelöli az első menüpontot. Most nézzük meg az állapotsorban megjelenő feliratot.

Lépegezzünk egyesével lefelé, és nézzük meg a menüpont nevét, illetve a hozzá megjelenő súgót az állapotsorban. Amely parancsok az adott helyzetben nem értelmezhetők (*lásd a Szerkesztés menü több menüpontját*), azok szürke színnel jelennek meg, és nem választhatók ki.

Tipp

Hogyan dönthető el egy menüparancsról, hogy az azonnal végrehajt egy műveletet, vagy előbb megjelenít egy párbeszédablakot?

Nézzük meg a menüpontot, hogy a neve után szerepel-e három pont (*például: Fájl / Új...*). Ha igen, akkor megjelenik egy párbeszédablak, ahol végezhetünk beállításokat. Ha azonban az **Esc** billentyűvel vagy a **Mégsé** gombbal kilépünk, akkor nem történik semmi változás. Ezért ennek ismeretében bátran kutathatunk a programokban, nem ronthatunk el semmit.

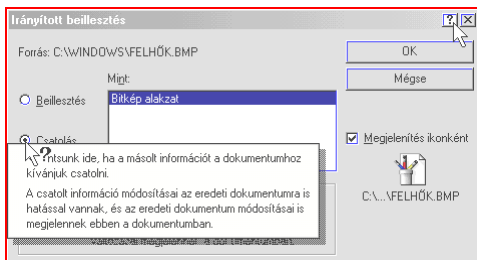
A módszer a gombok feliratát tekintve is működik. Ha tehát egy párbeszédablakban találunk olyan gombot, amelyik felirata három ponttal végződik, akkor az újabb párbeszédablakot fog megjeleníteni (*például: Fájl / Oldalbeállítás... / Nyomtató...*).

Azt szokták mondani, hogy „a kivétel erősíti a szabályt”. Néha „gondatlanságból” a gomb vagy menüparancs nem a leírtak szerint működik. Ezeket a helyeket jegyezzük meg, főként ha párbeszédablakot várunk, de az elmarad (*törléseknél kellemetlen*).

3. lépés: Nyissunk meg egy párbeszédablakot a WordPadben, és a jobb felső sarokban lévő „?” gombra kattintsunk rá, majd egy olyan elemre, amelyről többet szeretnénk tudni.

Ekkor a következő ábrán látható többsoros buboréksúgó jelenik meg, amely az adott rádiógomb, kapcsolómező, lista stb. használatáról tájékoztat bennünket. Ha a **Tab** billentyűvel végiglépünk az ele-

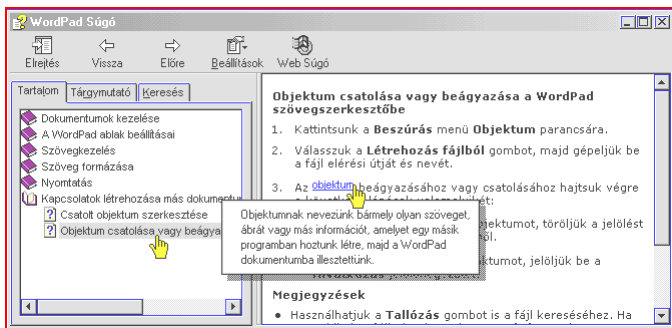
meken, akkor a kérdéses elemnél nyomjuk meg a **Shift+F1**-et. Ha nem látható a „?” gomb, akkor sajnos erről le kell mondanunk.

8. ábra: A helyi sűgő röviden és tőmőren informál bennűket

Minden programban van Sűgő (vagy *Help*) menű, de az **F1** billentyű megnyomásával is elérhető. Ekkor egy külön ablakban jelenik meg a sűgő, ami a Windows programjainál egyszerű tankönyvként is használható. Ebben a „tankönyvben” lépésről-lépésre hajtsuk végre a fejezetekben leírtakat, így gyorsan megtanulhatjuk az alapokat.

Nagyobb programoknál a sűgő hatalmas mennyiségű információt tartalmaz. Ezért azokban már inkább a keresés műveletet használjuk, és csak a kapott oldalakat olvassuk el, az is elég sok lesz.

9. ábra: A rövid sűgőban lépésről-lépésre haladjunk

Fájlkezelési feladatok

A napi munkánk általában dokumentumok létrehozásából és azok mozgatásából áll, csak ezt nem szoktuk ilyen egyszerűen megfogalmazni. Amikor levelet írunk, számítást végzünk, rajzolunk vagy adatbázist kezelünk, akkor dokumentumokat hozunk létre azért, hogy a munkánkat rendezett formába öntsük.

A Windows többféle szolgáltatást nyújt annak érdekében, hogy a munkánkat valóban szépen elrendezhessük. Nekünk nincs más dolgunk, mint használni ezeket a szolgáltatásokat.

Fájlok rendszerezett tárolása

Általában fájlokat egy-egy munkafeladat (*projekt*) végzése során hozunk létre. Ezért ezeket a fájlokat célszerű egy mappában (*alkönyvtárban*) tárolni, illetve abban létrehozott további mappákban. A munka végén a mappa teljes tartalma archiválható, eltávolítható, tömöríthető vagy egy kiszolgálóra felmásolható.

Tipp

Ha lehetőségünk van rá, akkor próbáljunk meg szakítani azzal a gyakorlattal, hogy a programot indítjuk el, és ott hozunk létre új dokumentumot. Ebben az esetben ugyanis a mentéskor kell tallózni a mappák között, és megkeresni a célhelyet.

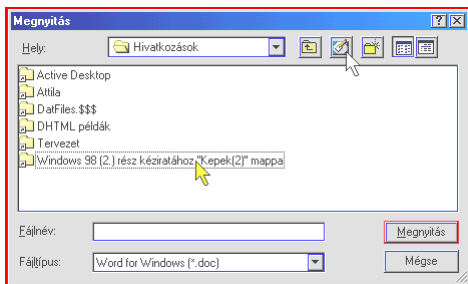
Kis hanyagság esetén pedig előfordulhat, hogy a fájlt ugyan elmentjük, de később nem fogjuk tudni, hogy hová. Ha a nevére sem emlékszünk, akkor bizony pár nap múlva már nem könnyű megkeresni a fájlt.

Tipp

A Windows 98-ban jelent meg a tallózó ablakokban az **Asztal megjelenítése** gomb. Ha erre kattintunk, akkor azonnal az a mappa jelenik meg, amely az **Asztal** rendszermappáit, mappáit és parancsikonjait tartalmazza.

- * Helyezzünk el itt egy mappát, és tegyünk ide olyan parancsikonokat, amelyek a fontosabb mappáinkra mutatnak. Lehetne az Asztalra is tenni a parancsikonokat, de akkor hamar rendetlen lesz az Asztalunk.

- * A legfontosabb mappáinkat kutassuk fel az **Intéző** programban, másoljuk le (*Ctrl+C* vagy helyi menü *Másolás* parancsával).
- * Váltunk át az Asztalon lévő mappára, és ott válasszuk ki a helyi menüből a **Parancsikon beillesztése** parancsot.
- * A parancsikonok két kattintásnyi közelségbe hozzák bármelyik fontos mappánkat, amelyek ezután a legtöbb tallózó mappából elérhetők lesznek, ahogyan a következő ábra is mutatja.

10. ábra: Gyors elérés biztosítása a legfontosabb mappáinkhoz

- * Így fel is vehetünk egy olyan szokást, hogy a fájljaink mentésekor, megnyitásakor a tallózó ablak **Asztal megjelenítése** gombjára kattintunk először, majd az itt „Hivatkozások”-nak nevezett mappára. Ebben pedig a szükséges parancsikonra kattintunk.
- * Adjunk a parancsikonoknak olyan hosszú nevet, ami a legjobban kifejezi a mappa tartalmát. A tallózó ablakban ugyanis lista nézetben jelennek meg az elemek, így azok teljes neve olvasható.

Tipp

Az előbbi rendszerezést akkor tudjuk használni, ha a fájljainkat tároló mappák szétszórtnak, több meghajtón, esetleg több kiszolgáló számítógépen helyezkednek el. Ha csak szológépen dolgozunk, akkor a mappáinkat a „Dokumentumok” nevű mappában helyezzük el, ami szintén elérhető az Asztalról egy kattintással.

Viszont ebben az esetben egy munka (*projekt*) elvégzése után archiváljuk a munkamappát teljes tartalmával együtt, vagy mozgassuk át egy másik meghajtóra vagy mappába, hogy ne zavarjon a sok mappa.

Fájltípusok kezelése

A munkánk végzése során különféle fájlokat hozunk létre, amelyekhez többségében tartoznak alapértelmezésben különböző műveletek. Ezeket a fájl helyi menüjén keresztül érhetjük el. De mit is tartalmaz ez a helyi menü? Mi határozza meg, hogy ott milyen parancsok lesznek?

Most lássunk néhány olyan tippet, amelyek segítségével a fájlok helyi menüjét magunk is kialakíthatjuk. Ezek többségében olyan változtatások lesznek, amelyek a **Regisztrációs adatbázisban** kerülnek eltárolásra. Lehetőségünk van kétféle módon is közvetlenül módosítani a menüket.

1. Nyissunk meg egy mappát (*például a Sajátgépet*), és válasszuk ki a **Nézet / Mappa beállításai...** parancsot, majd a **Fájltípusokat**.
2. A **Start menü / Futtatás...** párbeszédablakából indítsuk el a `regedit.exe` programot, nyissuk ki az első csoportot, és válasszuk ki a kívánt kiterjesztést (*például: ".GIF"*)

Tipp

Azonban a módosítások mind elvesznek, ha újratelepítjük a rendszerünket. Ezért azokat megnézhetjük ugyan az imént említett módszerekkel, de semmiképpen ne ott hajtsuk végre a módosításokat, mert akkor egy esetleges újratelepítésnél is ugyanígy manuálisan kell majd a módosításokat elvégezni. Akkor viszont nem biztos, hogy kéznél lesznek azok a cikkek, írások, ahonnan a tippet kiolvastuk.

Ezért a módosítások előtt mentjük el a **Regisztrációs adatbázisból** az eredeti tartalmat kétszer. Az egyik biztonsági másolat lesz, a másikat pedig módosíthatjuk. Ha újratelepítjük a rendszert, vagy több számítógépen is azonos menüket szeretnénk látni, akkor csak az elmentett REG-kiterjesztésű fájlokat kell lefuttatni, és már kész is.

Tipp

A szövegfájlok (TXT) kiterjesztése alapértelmezésben nem jelenik meg, pedig több olyan *szöveges fájl* is létezik már, amelyiket a **Jegyzetömb** programmal szerkesztjük. Ha létre akarunk hozni egy-egy ilyen új dokumentumot (*vbs, js, dic, htt, htm stb.*), akkor arra nincs lehetőségünk, de zavaróan zsúfolttá is tenné az **Új** almenüt.

- * A kiterjesztés megjelenítése egyszerű lenne a **Fájltípusok** lapon, de a kézi megoldások nem a legjobbak.
- * Ezért jelenítsük meg a `HKEY_CLASSES_ROOT\txtfile` csoportot a **Regisztrációs adatbázis**ban.
- * Váltunk át egy mappára, és nyissuk ki a **Fájltípusok** beállításait, azon belül is a „Szöveges dokumentum” elemet.
- * Most válasszuk ki a **Szerkesztés** gombot, és a **Mindig jelenjen meg a kiterjesztés** kapcsolómezőt jelöljük be, majd OK.
- * Váltunk vissza a **Regisztrációs adatbázis**ra, ahol már láthatjuk is, hogy a megnyitott csoportban megjelent egy újabb bejegyzés (*karakterlánc*) a jobb oldalon: `AlwaysShowExt`.
- * Mentsük el ezt az ágot, majd nyissuk meg a REG-fájl szerkesztésére, amelyből kitörölhetjük a felesleges részeket, és csak az alábbiakat hagyjuk meg. Ha ezt a fájlt lefuttatjuk, akkor a szöveges dokumentumok kiterjesztése meg fog jelenni.

```
REGEDIT4
[HKEY_CLASSES_ROOT\txtfile]
"AlwaysShowExt"=""
```

A módszer előnye, hogy amikor létrehozunk egy fájlt az **Új / Szöveges dokumentum** paranccsal egy mappában (*helyi menüvel*), akkor annak kiterjesztése is meg fog jelenni. Ilyenkor lehetőségünk van arra is, hogy a kiterjesztést módosítsuk olyanra, amilyen fájlt éppen létre szeretnénk hozni. Ekkor ugyan a Windows figyelmeztet bennünket, hogy a kiterjesztést módosítottuk, de ezt tudjuk.

Tipp

Az IE 4/5 telepítése után a HTM- és HTML-kiterjesztésű fájljaink neve „*Microsoft HTML dokumentum 4/5*”-re fog változni. Ez eléggé zavaró, mert az a HTML-fájl más szerkesztővel is készülhet. Ha inkább a **weblapot** szeretnénk itt látni, akkor az alábbi három sort írjuk be, és mentjük el egy REG-fájlba, majd futtassuk le.

```
REGEDIT4
[HKEY_CLASSES_ROOT\htmlfile]
@="Weblap"
```

Tipp

Az előző módszerrel a **Regisztrációs adatbázishoz** hozzá tudunk adni újabb bejegyzéseket, meglévőket módosíthatunk, de törölni nem tudunk. A Windows 98-ban (és Win95+IE4/5) viszont futtathatunk **Visual Basic Script** parancsfájlokat, amelyekre mintákat a C:\Windows\Samples\Wsh\ mappában találunk. Ha megnézzük itt a Registry.vbs fájlt, akkor azt felhasználhatjuk mintának.

Írjuk be az alábbi kis programot a **Jegyzettömbbe**, amelyet utána mentünk el VBS-kiterjesztéssel, és futtassunk le. Ez a program a HTML-fájloknál kikapcsolja a kiterjesztés megjelenítését. A kipróbáláshoz előbb egy mappa beállításainál a **Fájltípusok** lapon a HTML-fájloknál kapcsoljuk be a kiterjesztés megjelenítését.

„Htmlfile.vbs”:

```
Dim OPR
Set OPR = WScript.CreateObject("WScript.Shell")
Elem = "HKCR\htmlfile\AlwaysShowExt"
OPR.RegWrite Elem, "" : MsgBox Elem & " létrehozva."
OPR.RegDelete Elem
OPR.Popup "A " + Elem + " bejegyzés törölve."
```

- * A 4. sorra elvileg nincs szükség, de a kísérletezéshez jó, ha előbb létrehozzuk magunknak azt a bejegyzést, amit utána törölni fogunk. A MsgBox utasítás egy tájékoztatót jelenít meg.
- * A bejegyzést a RegDelete utasítás törli, amely után az elem tartalma közvetlenül beírható, de így áttekinthetőbb.
- * A „HKCR” rövidítés a „HKEY_CLASSES_ROOT”-nak felel meg. Ebből következően a többit is kitalálhatjuk, és akár ki is olvashatjuk a bejegyzések tartalmát a RegRead() függvénnyel. Például: A = OPR.RegRead(Elem) : MsgBox A

A program lefuttatása után ismét nyissuk meg a HTML-fájlok beállításait, és látni fogjuk, hogy a kapcsolómeztőt töröltük. A fenti utasításokat próbálgatva láthatjuk, hogy nem olyan nagy ördögösség az egész. Különösen a bejegyzések kiolvasása ad érdekes eredményeket.

Törölt fájlok visszahozása

Ha a törlésnél a fájlokat csak a **Lomtárba** dobjuk, akkor azokat nem törli a rendszer, csak átmásolja egy másik helyre. Innen később törölhető, amikor úgy gondoljuk, hogy már tényleg nincs rá szükségünk. Ha mindig mindent a **Lomtárba** dobunk, akkor az hamar meg fog telni, és akkor a rendszer felhívja a figyelmünket a **Lomtár** ürítésére. Ekkor viszont válogatás nélkül törli a tegnapi és a múlt havi fájlokat is.

Tipp

Ha valóban úgy akarjuk használni a **Lomtár**at, hogy az a javunkat szolgálja, akkor valóban a felesleges fájlokat véglegesen töröljük le. Ezt azonban jól gondoljuk meg, mert a véglegesen törölt fájlok nem hozhatók vissza!

A végrehajtás módja:

1. Billentyűzetről: *Shift+Del-lel*.
2. Helyi menüből: A fájl helyi menüjében a **Törlés** parancsra úgy kattintsunk, hogy közben nyomjuk le a *Shift* billentyűt.
3. Eszköztárról: Az eszköztár **Törlés** gombjára úgy kattintsunk, hogy közben nyomjuk le a *Shift* billentyűt.

További tanácsok:

- * Mivel ez a fájlkezelés egy veszélyes területe, ezért tudatosan használjuk a számítógépünket. Hetente egyszer ellenőrizzük a **Lomtár** tartalmát és a *biztonsági másolat* fájlokat, illetve a tényleg felesleges fájlokat töröljük a **Lomtár**ból.
- * Ellenőrizzük a *C:\Windows\Temp* mappa tartalmát is, mert a Windows ugyan rendelkezik egy **Lemezkarbantartó**val, de az nem működik elég jól...
- * Folyamatosan kísérjük figyelemmel a meghajtóinkon lévő szabad hely méretét, és ha vészesen fogy a hely, akkor vizsgáljuk felül egyes programok és dokumentumok szükségességét.
- * A dokumentumok archiválhatók más adathordozóra, a felesleges programokat törölhetjük. Különösen a Shareware programokat vizsgáljuk meg, nem járt-e már le a próbaidő, mert utána úgysem használhatjuk őket, csak a helyet foglalják.

Egyedi biztonsági mentés

A munkáink végeztével (*de közben is*) egy-egy projekt fájljait egy biztonságimásolat-fájlba menthetjük, ahonnan esetleg később vissza is állíthatók. A napi, heti mentésekkel a véletlen adatvesztések ellen tudunk védekezni.

Tipp

Ha rendelkezünk több meghajtóval, esetleg a számítógépünk hálózatra van kötve, akkor érdemes a másik meghajtón vagy számítógépen elhelyezni egy **Táskát**, és a munkáinkat tartalmazó mappákról egy szinkronmásolatot készíteni a **Táskába**.

1. Hozunk létre egy másik meghajtón egy új Táskát. Nyissuk meg a meghajtót egy mappában, válasszunk ki egy megfelelő mappát (*alkönyvtárat*).
2. Kattintsunk a jobb egérgombbal, majd válasszuk ki az **Új / Táská** parancsot. Utána nevezzük át ezt a különleges mappát.
4. Most a munkamappánkat húzzuk át a Táskába, mire oda készül minden fájlunkról és almappánkról egy másolat.
5. Utána másoljuk le a Táskát (*Ctrl+C*-vel), és készítsünk a munkamappánkba egy parancsikont ehhez a Táskához. Így az mindig kéznél lesz, és elég lesz csak rákattintani a jobb gombbal, és kiválasztani a **Mindet frissíti** parancsot.

A módszer előnye, hogy ha új fájl hozunk létre, akkor azt is létre fogja hozni a Táskában a rendszer, mert az egy almappa tartalma. Ha viszont csak fájlokat húzunk a Táskába, akkor csak azokra a fájlokra figyel a rendszer, és az új fájljainkat figyelmen kívül hagyja. Ha a Táská egy tömörített meghajtón található (*FAT16-os meghajtó esetén*), akkor még helyet is megtakaríthatunk vele.

Tipp

Ha elkészültünk egy munkával, akkor mindig készítsünk a munkafájljainkról egy biztonsági másolatot. Sokszor a másolatok egy floppylemezen is elférnek, esetleg tömörítve, talán két lemezen, de ha nem foglalnak sok helyet, akkor ne sajnáljuk az időt a másolatokra.